

32. Sadat A. In Search of Identity, an Autobiography. – London: Ed. By Holt, 1977. – 116 p.

33. Yost Ch.W. The Arab-Israeli War : How it Began // Foreign Offairs. – 1968. –Vol. 46. – № 2. – P. 312–316.

Татьяна Пронь

**ПРЕЗИДЕНТ ЕГИПТА Г.А. НАСЕР: ЛИЧНОСТНИЙ ФАКТОР В АРАБО-ИЗРАИЛЬСКОМ
КОНФЛИКТЕ / ВОЙНЕ 1967 г.**

В статье осуществлено попытку проанализировать сложную страницу в истории взаимоотношений ближневосточных соседних народов – арабо-израильский конфликт / «шестидневную войну» 1967 г. – выделив в историческом потоке такую знаковую фигуру для арабского мира и международного сообщества, как президент Египта Г.А. Насер (1956–1970 гг.). Беглое освещение некоторых аспектов его жизни и политико-государственной деятельности, сосредоточение на личностном факторе Г.А. Насера в вышеназванном конфликте, обусловлено стремлением разобраться в уроках истории, важных для современности и перспективы международных отношений.

Ключевые слова: Г.А. Насер, арабо-израильский конфликт, «шестидневная война», Ближний Восток, Арабский мир, Египет, Израиль, СССР, США.

Tatiana Pron'

**EGYPTIAN PRESIDENT G.A. NASSER: THE PERSONAL FAKTOR IN THE ARAB-
ISRAELI CONFLICT / WAR IN 1967**

In the article an attempt is made to analyze the complicated page in the history of relations between neighboring peoples of Middle East – the Arab-Israeli conflict / “Six Day War” in 1967 – highlighting in the historical flow a symbolic figure for the Arab world and the international community the president of Egypt G.A. Nasser (1956-1970). Fluent coverage of some aspects of his life and political and public activities, focusing on the personal factor of G.A. Nasser in the above conflict, motivated by the desire to understand the lessons of history are important for the for the contemporary world for the prospects of international relations.

Keywords: G.A. Nasser, the Arab-Israeli conflict, the “Six Day War”, the Middle East, the Arab world, Egypt, Israel, the Soviet Union (USSR), the United States (USA).

УДК 94(71):(714=133.1)«195/200»

Ольга Мітькіна

**КАНАДО-КВЕБЕКСЬКІ ВЗАЄМИНИ
У ВИМІРІ ФРАНКОФОННОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПРОВІНЦІЇ**

У статті розглянуто канадо-квебекські взаємини крізь призму становлення франкофонної ідентичності в провінції та активної участі її спільноти у розвитку франкофонного руху.

Ключові слова: Канада, Квебек, франкофонія, французька мова та культура, міжнародне співробітництво.

Канада майже півтора сторіччя підпорядковувалась французькій метрополії. Зокрема, колонія Квебек на річці св. Лаврентія була заснована ще у 1608 р. В результаті Семирічної війни 1756 – 1763 рр. територія Канади відійшли до Англії, що призвело до поступового витіснення французів на маргінез суспільно-політичного життя. Утворення у 1867 р. Канадської федерації, з-поміж іншого, мало на меті збалансувати інтереси англо- й франко-канадців та мінімізувати міжнаціональну конфронтацію. Незважаючи на це, соціальний та лінгвістичний розрив між двома етносами в процесі розвитку канадської державності переріс у політичне протистояння і став каталізатором загострення кризи в країні. Квебекці неодноразово кидали виклик канадському суспільству, відстоюючи національну ідентичність у боротьбі за свою мову й культуру. Культурно-лінгвістичний аспект став також причиною закликів щодо виходу Квебека зі складу Канадської федерації.

Прояви регіонального сепаратизму спостерігаються у багатьох країнах світу, наприклад, в Іспанії (каталонці, баски), Франції (корсиканці), Бельгії (фламандці), Великій Британії (шотландці, валійці), у тому числі й в Україні. Проте, проблема Квебека має притаманні лише їй особливості,

головною з яких, безумовно, є мирний характер руху за самовизначення. Враховуючи це, канадський досвід у врегулюванні національних проблем має практичне значення для нашої держави. Особливо цінним є ознайомлення зі здобутками Канади у врегулюванні двомовності й подвійної культурної ідентичності населення.

Важливо, що квебекці й дотепер постійно підкреслюють свій історичний зв'язок з Францією, що зафіксовано навіть на гербі провінції – три золоті геральдичні лілії, що символізують Францію та девіз французькою «Je me souviens» (Я пам'ятаю). На сьогодні англomовна й франкомовна культурні спільноти мирно співіснують в межах однієї держави. Більше того, саме мова й культура стали міцним ланцюгом, що з'єднує Квебек зі світовою франкофонною спільнотою і забезпечує участь провінції у міжнародному співтоваристві. Це, у свою чергу, надає усій федерації більш широкі можливості на міжнародній арені.

Проблема сепаратизму в Канаді не є новою, відтак їй присвячено чимало досліджень. Зокрема, еволюцією канадського федералізму під впливом загострення проблеми Квебека займалися А. Мелкумов, К. Токар, Ф. Воген. Особливо вивчалась історія Квебека (Дж. Дікінсон, Б. Янг, А. Ганьон та інші). Проблемі розвитку франкофонного руху, в якому Квебек виступає важливим учасником, присвячені дослідження Ф.-П. Ле Скоурнек, М. Тетю та інші.

Здобутки ж українського канадознавства у вивченні проблеми Квебека досить скромні. Франко-канадською проблемою займалися В. Євтух, А. Шлепаков. Дисертаційні дослідження у межах цієї тематики були здійснені В. Коваленко та П. Катеренчуком. Не дуже широко у вітчизняній історіографії представлені і питання розвитку франкофонії, а участь Квебека у цьому русі окремо не вивчалась.

У 1960-х рр. почав активно розгортатися міжнародний франкофонний рух, який охопив країни Африки (переважно колишні колонії Франції) й луною віддався у Квебеку. Поступово боротьба інтелігенції Квебека за збереження свого культурного коріння стала важливою складовою франкофонного руху. В цей же період відбувалися зміни й у внутрішньому житті канадської провінції. Ці два процеси взаємопов'язані та тісно переплітаються.

Варто відразу зазначити, що канадська провінція Квебек обмежена у зовнішньополітичній діяльності, тому що юридично є адміністративно-територіальною одиницею Канади. Але, підкреслюючи свою унікальність, квебекці поступово домоглися від федерального уряду затвердження «особливого статусу». Це дозволило провінції закріпити деякі привілеї у зовнішній та внутрішній політиці.

22 червня 1960 р. на виборах до провінційного парламенту перемогу здобула Ліберальна партія на чолі з Ж. Лезажем, яка задекларувала гасло «Настав час змін». Саме ця подія ознаменувала початок «Тихої революції» – періоду масштабних суспільних перетворень у канадській провінції Квебек (1960 – 1970-і рр.). У цей час спостерігались злет франкофонної ідентичності суспільства і відповідна модернізація соціально-політичної системи Квебека. В результаті відбулося загострення дискусії щодо ролі та місця Квебека в рамках Канадської федерації. Особливо болючим стало питання щодо становище франко-канадської спільноти й французької мови в країні в цілому та в провінції Квебек зокрема.

У цей період стурбовані прогресуючим скороченням впливу французької мови та культури й політичними обмеженнями з боку канадського уряду культурні та політичні діячі Квебека, відстоюючи власну національну ідентичність, стали біля витоків міжнародного франкофонного руху. Саме активізація національного руху в Квебеку спонукала провінцію до участі у франкофонному співробітництві; і навпаки – розвиток міжнародного франкофонного руху вплинув на злет націоналізму в Квебеку. Зокрема, квебекський міністр освіти Жан Поль Лайой одним з перших офіційно висловив ідею про єднання франкофонів світу [3, р. 91].

Квебек почав активно розвивати зв'язки з франкомовними країнами, передусім з Францією та Бельгією, і виступив ініціатором створення багатьох регіональних та міжнародних франкофонних організацій.

У 1950 р. канадський журналіст Достале О'Леарі ініціював створення Міжнародної асоціації франкомовних журналістів (l'Association internationale des journalistes de langue française), яка стала одним з офіційних операторів Міжнародної організації франкофонії. Основними видами роботи Асоціації на першому етапі були пересувні виставки франкомовної преси, періодичні колоквиуми. Члени Асоціації збирались на з'їзди один раз на два роки. У 1954 р. виник Культурний і технічний союз французької мови (l'Union culturelle et technique de langue française), основною метою якого була всіляка підтримка французької мови у світі й втілюваних нею цінностей. Союз об'єднав франкофонів

Квебека, Бельгії, Франції, Італії (область Валле д'Аоста), Маврикія. У 1955 р. представники бельгійського, канадського та шведського радіомовлень об'єдналися у Спільноту публічного франкомовного радіо. Було також засновано Міжнародну раду франкомовного радіо й телебачення у Монреалі. Уряд Квебека висунув пропозицію щодо створення Інституту енергії франкофонних країн і Франкофонного фонду ділового співробітництва. У 1961 р. 33 університети, у тому числі університети Квебека й Франції, підписали Хартію Асоціації університетів з повним або частковим викладанням французькою мовою. Ініціаторами створення Асоціації теж були квебекці: ректор Монреальського університету Ірен Лгасье й журналіст та дипломат Ж.-М.Леже.

Відбувались зміни й у внутрішній політиці провінції. У 1961 р. уряд Квебека на чолі з Ж.Лезажем створив Міністерство у справах культури, у підпорядкуванні котрого працювали Комітет з французької мови й Рада мистецтв Квебека, що ще раз підкреслило специфіку культурного простору провінції та прагнення зберегти свою унікальність.

Активність Квебека та заохочення з боку офіційної Франції спонукали франкофонне співтовариство визнати канадську провінцію в якості «самостійного» суб'єкта на міжнародній арені. Зокрема, у 1965 р. Франція підписала два договори з Квебеком. Перший стосувався обмінів та співробітництва у сфері освіти (27 лютого 1965 р.), а другий – культурного співробітництва (24 листопада 1965 р.) У них французький та квебекський уряди взяли на себе зобов'язання «тісно співпрацювати у стимулюванні та розповсюдженні французької мови» [5]. Остання ж угода розглядається як перший міжнародний договір, в якому Франція визнала свою відповідальність за французьку мову та її майбутнє [9, р. 246].

У 1966 р. у Квебеку до влади прийшла партія Національного союзу на чолі з Даніелем Джонсоном. Уряд провінції задекларував курс на поглиблення відносин з Францією та виступив з вимогою гарантії «особливого статусу» Квебека в новій конституції Канади. Були проведені реформи у галузі освіти, створено багато нових молодіжних та студентських організацій. Працюючи самостійно, незалежно від Королівської комісії з білінгвізму й бікультуралізму, квебекці розкрили й констатували численні факти нерівності між англomовною більшістю Канади й франкомовною меншістю з центром у Квебеку. Це викликало хвилю невдоволення й піднесення націоналізму.

Додатковим стимулом до активної участі Квебека у франкофонному русі та причиною поглиблення суперечок з федеральним урядом слугував виступ Шарля де Голля у Монреалі 24 липня 1967 р., в якому прозвучало гасло «Хай живе вільний Квебек». Деяко пізніше Прем'єр-міністр Квебека Р. Левеск навіть писав, що слова де Голля зробили для світового визнання Квебека більше, ніж мільярди доларів, витрачені на піар [2, р. 118]. Так чи інакше, виступ лідера Франції посприяв розвитку, так би мовити, квебекської ейфорії, закріпив націоналістичні настрої в суспільстві. Між Канадою та її провінцією розпочалась дипломатична війна. Ставлення суспільства до ситуації, що склалась, було неоднозначним. З одного боку, квебекці абсолютно резонно захищали свої права, адже згідно зі Статутом ООН (ст. 1) «кожна нація має право на самовизначення» [12]. З іншого боку, якщо подивитись крізь призму національних інтересів Канади, дії квебекців можна розглядати як сепаратистські, спрямовані на підрив територіальної цілісності країни.

Незважаючи на протиріччя між федеральним та провінційним урядами, Квебек продовжував розвивати власну міжнародну діяльність та активно брати участь у франкофонних ініціативах. Зокрема, в 1967 р. за пропозицією Президента Сенегалу Леопольда Седара Сенгора, делегати з 25 країн світу, в тому числі й Квебека, створили Міжнародну асоціацію франкомовних парламентаріїв (*L'Association internationale des Parlementaires de Langue Francaise*).

Квебекський націоналізм, заохочений активністю франкофонів та успішною участю провінції у різних міжнародних заходах й ініціативах, продовжував зростати. Боротьба квебекців за збереження своєї франкофонної ідентичності навіть породила хвилю солідарності в інших країнах [6, р. 20]. Щоб хоч трохи приборкати сепаратистські настрої в Квебеку прем'єр міністр Канади П.-Е. Трюдо, прийшовши до влади у 1968 р., ініціював закон про офіційні мови. Закон було прийнято наступного року. Таким чином, юридично було закріплено рівні права англійської та французької мов у федеральних установах й забезпечено повагу до мовних прав, гарантованих Конституцією [10, с. 113]. Це, безумовно, стало дипломатичною перемогою Квебека.

Намагаючись зберегти контроль за зовнішньополітичною діяльністю, Канада уклала з Францією угоду, що підкреслила право міжнародного співробітництва провінцій лише в рамках прав, наданих конституцією Канади. Окрім того, федеративний уряд не міг дозволити Квебеку одноосібно представляти франкофонну спільноту країни на міжнародній арені. Поступово Канада була змушена відійти від співробітництва виключно з Британською співдружністю й долучитись до Франкофонії.

Зокрема, ще з 1967 р. Канада почала сплачувати щорічний внесок до Асоціації університетів і Міжнародного Фонду університетського співробітництва [7, р. 61]. Уряд Канади також створив спеціалізоване управління, яке стало займатись розвитком відносин з франкофонними країнами.

Щоб привернути на свій бік якомога більше країн-учасниць Франкофонії, Канада суттєво збільшила допомогу новоствореним країнам Африки (протягом 1961 – 1969 рр. сума зросла з 300.000\$ до 14 000.000\$) [11]. Цей політико-економічний жест канадською федеральною владою був здійснений і з демонстраційною метою – щоб показати фінансову неспроможність провінції Квебек, що не має у своєму розпорядженні таких значних ресурсів для надання допомоги новим країнам Африки.

Відносини Канади й Квебека ще більше загострились, коли міністр освіти Квебека Жан-Гі Кардинал отримав запрошення представляти Канаду на Конференції міністрів освіти франкофонних країн у Габоні в 1968 р. Цей захід став першим в історії Квебека, коли канадська провінція була запрошена напряму, минаючи канадський федеральний уряд, до участі в міжнародному франкофонному форумі на рівні міністрів. Цей факт продемонстрував включення Квебека у франкомовний простір і засвідчив послідовне зростання напруги між Оттавою й Парижем, яка виникла ще після виступу де Голля. Перед початком конференції французький уряд довів до відома Габона й інших країн, що вони можуть підтримувати прямі відносини з Квебеком у галузі освіти. Цей демарш викликав серйозне невдоволення з боку Оттави. Зокрема, посольство Канади у Франції від імені свого посла оприлюднило наступне комюніке: «У зв'язку з конференцією, що наближається у Лібрєвілі, мій Уряд прагне довести до відома керівництва франкомовних країн, що будь-який необдуманий заклик буде розцінюватись як втручання в суверенні справи нашої держави» [11]. Цей лист був розісланий керівництву країн-учасниць з'їзду. Більше того, посол Канади у Франції зустрівся з Міністром закордонних справ, щоб виразити ноту протесту з приводу висловлених закликів. Незважаючи на всі протиріччя, що виникли між Францією, Канадою й Квебеком, 17 січня 1968 р. Уряд Квебека усе-таки одержав запрошення до участі в конференції в Лібрєвілі (Габон) в якості самостійного учасника. У відповідь Канада, зі свого боку, розірвала дипломатичні взаємини з Габоном [8, р. 130].

Канада заперечувала проти участі представників Квебека в засіданні, оскільки зовнішня політика перебувала в компетенції центральних органів, які, до речі, не були запрошені. З іншого боку, як канадська провінція Квебек мав право розвивати самостійну діяльність в галузі освіти. Усе ж таки, незважаючи на опір Канади, делегація Квебека прибула в Лібрєвіль і вперше взяла участь у міжнародному форумі.

Із новим запалом дискусія розгорілась у 1969 р., коли в Кіншасі (Заїр) планувалось нове засідання міністрів освіти франкофонних країн. Після тривалих і складних переговорів федерального уряду з провінціями було вирішено, що канадська делегація поїде в Заїр під подвійним головуванням урядів провінцій Квебек і Н'ю-Брансуїк та Канади.

Незначна розрядка у відносинах Канади та Франції спостерігалась після приходу до влади Ж. Помпіду. Зокрема, відбувся обмін візитами на рівні міністрів закордонних справ – М. Шарпа у Францію на початку квітня 1970 р., а пізніше й візит М. Шумана в Канаду восени 1971 р. [13, с. 57]. Канада і Квебек продовжували сперечались з приводу права зовнішньополітичної діяльності у межах франкофонного світу та статусу Квебека в ньому. Ця суперечка навіть поставила під загрозу зриву установчу зустріч в Ніамеї (Нігер) по заснуванню міжнародної франкофонної організації. Франція наполягала на статусі Квебека як повноправного члена у створюваній організації, але Канада зайняла непримиренну позицію. Для проведення установчої конференції необхідно було досягти компромісу, і рішення було знайдено заступником директора з політичних питань МЗС Франції Жаном Д. Юргенсеном [7, р. 63]. Його пропозиція лягла в основу статті 3 Хартії про заснування організації, у якій зазначалося, що будь-який уряд може бути прийнятий як уряд-учасник за згоди держави-учасника, на території якого перебуває перший.

Канада не хотіла бути країною, що зірвала установчу зустріч, і пішла на поступки, а отже Квебек одержав бажаний статус повноправного члена (уряду-учасника) [8, р. 118]. Таким чином, установча зустріч в Ніамеї усе-таки відбулась, і в 1970 р. було засновано Агентство культурного й технічного співробітництва, яке згодом буде реформовано у Міжнародну організацію франкофонії. Незважаючи на домовленості, засновницею організації виступила лише Канада, а Квебеку було дозволено підписати угоду про вступ лише у 1971 р. З іншою канадською провінцією – Нью-Брансуїком таку ж угоду було укладено у 1977 р. Жестом підтримки Квебека з боку міжнародної франкофонної спільноти стало обрання першим секретарем організації квебекця Жана-Марка Леже.

Незабаром культурно-лінгвістичне питання знову стало яблуком розбрату у федерально-провінційних взаєминах. Цього разу квебекці були незадоволені вузькими повноваженнями провінції в культурно-інформаційній сфері. Вони висунули концепцію так званого «культурного суверенітету», що зводилась до вимоги повного контролю в провінції за засобами масової комунікації та загалом самоуправління в сфері культури. У травні 1974 р. під лозунгом «Французька всюди, а англійська лише там, де потрібно» Національна асамблея Квебека ухвалила закон, що надав французькій мові статус єдиної офіційної мови провінції.

Виборюючи єдність канадського суспільства та намагаючись знизити протистояння англомовного і франкомовного населення країни, прем'єр-міністр П'єр-Еліот Трюдо разом з квебекським політиком Робером Боураса 13 серпня 1974 р. організував перший, як вони його назвали, «супер франкофестиваль» франкофонної молоді у Квебеку [4, р. 31]. Але й це не допомогло знизити рівень націоналізму в провінції.

Незабаром, під закликами збереження національної ідентичності, 26 серпня 1977 р. парламент провінції ухвалив «Хартію французької мови» («Закон 101»), що зобов'язувала користуватись виключно французькою мовою уряд провінції, Національну асамблею (лише франкомовні версії законів вважались офіційними), усі засоби масової інформації, суди, заклади освіти, підприємства тощо. Такий крок викликав опір з боку англомовних квебекців і фірм, що користувались у своїй роботі англійською мовою. Відмова виконувати норми нового закону призвела до часткового відтоку з провінції капіталу та еміграції осіб, що принципово не бажали розмовляти французькою. У цій ситуації відсутність з боку Оттави адекватних крр. пояснювалась небажанням ще більше загострювати проблему Квебека і тим самим заохочувати сепарацію провінції.

Уряд Квебека надалі продовжував свою діяльність в авангарді франкофонного руху. В середині 1970-х рр. мери Парижа й Квебека, Ж. Ширак та Ж. Пеллет'є, з метою поліпшення умов життя жителів і вдосконалення міського управління, проявили ініціативу щодо створення асоціації міст, в яких французька мова є офіційною мовою повсякденного спілкування або просто широко використовується і дає місцевій владі можливість бути почутою. Так, у 1979 р. виникла Міжнародна асоціація мерів і відповідальних осіб частково або повністю франкомовних столиць і метрополій (*Association internationale des maires et responsables des capitales et métropoles partiellement ou entièrement de langue française*).

Крім того, Квебек взяв курс на максимальне зближення з Францією та франкофонною спільнотою. Зокрема у 1978 р. уряди двох країн підписали угоду про трансляцію передач французького каналу ТФ-1 через телевізійні станції Квебека й утворили в такий спосіб Французьке телебачення у Квебеку (ФТВК 99). Цей досвід було використано у 80-х рр. для створення міжнародного франкофонного телеагентства ТВ5, яке на сьогодні транслюється у понад 200 країн світу.

Зрештою, вихід із франко-канадського й канадо-квебекського вузла політичних суперечностей був знайдений зпілья приходу до влади нового прем'єр-міністра Брайана Малруні. Федеральний і провінційний уряди Канади й Квебека досягнули до компромісу. У листопаді 1985 р. федеральний уряд Канади підписав угоду з Квебеком, згідно з якою франкомовній провінції дозволялось у міжнародних франкофонних установах здійснювати повноцінну діяльність в галузі культурного співробітництва й розвитку, за згодою Оттави приймати санкціоновані канадським центром рішення в галузі політики й економіки.

Після цього активність Квебека в Агентстві культурного й технічного співробітництва помітно зросла. Зокрема, другий саміт організації у 1987 р. було проведено у Квебеку (перший у Парижі), що підкреслило роль та значення канадської провінції для франкофонного суспільства і закріпило її особливий статус у рамках Канадської федерації. Окрім того, Квебек став одним з 15 членів Постійної ради франкофонії [1] та увійшов до складу багатьох інших франкофонних установ. У 1989 р. на посаду секретаря Агентства культурного й технічного співробітництва (до 1997 р.) був знову обраний квебекець – дипломат Ж.-Л. Руа. З його іменем пов'язані значні реформи в організації, сплеск зовнішньої активності установи та зміцнення співробітництва її членів.

Остаточного затвердження Квебека як «особливої нації в складі Канади» було здійснено резолюцією Палати громад Канади у грудні 2006 р. Політика поступок, з одного боку, зменшила кількість прихильників відокремлення провінції, але, з іншого боку, ускладнила процеси федерально-провінційної взаємодії, що породило так званий «асиметричний федералізм».

Таким чином, історичні й соціально-економічні особливості колоніального минулого провінції Квебек вплинули на формування певної відособленості франкоканадців, що далось взяти не тільки в галузі культури, але й у системі державного управління та соціальній сфері. Ці відмінності зумовили протиріччя і конфлікти в країні, що призвело до виникнення націоналістичних і сепаратистських тенденцій у провінції. Внутрішній конфлікт на базі культурно-лінгвістичних сепаратистських настроїв квебекців активізував зовнішньополітичну діяльність провінції та зміцнив і закріпив її зв'язки з міжнародною франкофонною спільнотою. До того ж, «Тиха революція» сприяла політичному й економічному розквіту Квебека у 60-х рр. ХХ ст.

Крок за кроком після тривалої дипломатичної боротьби франко-канадцям вдалося відстояти свій особливий статус у складі Канади як рівноправної нації-засновниці нарівні з англоканадцями. Врегулювання конфлікту зайняло десятиліття, але зрештою було досягнуто консенсусу, що приніс спокій країні і розкрив нові горизонти міжнародної співпраці. Перебуваючи в оточенні англійської Канади, квебекські діячі науки, політики, мистецтва брали активну участь у розвитку Франкофонії. Чимало франкофонних проектів народилися саме у Квебеку. Канадська провінція і сьогодні посідає лідерські позиції у франкофонному суспільстві.

Міжнародна організація Франкофонії є унікальним плацдармом і стратегічним зовнішньополітичним інструментом франкомовної провінції Канади. Квебек займає третє місце в списку головних інвесторів організації, що підтверджує значимість цієї міжнародної структури для провінції. Зовнішньополітичним пріоритетом для Квебека дана організація є й тому, що Франкофонія виступає міжнародною платформою, на якій Квебек може реалізовувати свої національні інтереси та зовнішньополітичні амбіції.

Джерела та література:

1. Annexe 48. Composition du Conseil permanent de la Francophonie // Actes de la quatrième Conférence des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays ayant en commun l'usage du français. Paris, 1991. – Paris: La documentation française, 1992. – 490 p.
2. Atlas de la langue française. Histoire, géographie, statistiques. - P. Bordas, 1995. - 210 p.
3. Barrat J. Geopolitique de la Francophonie / Jacques Barrat, Claudia Moisei. – Paris: La documentation Française, 2004. – 230 p
4. Deniau X. La Francophonie / X.Deniau. Paris: P.U.F., 2003. – 125 p.
5. Entente franco-quebecoise sur la cooperation culturelle. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.cfqu.org/docs/Entente_CFQCU_Version_QC_04.07.2008.pdf
6. Farandjis S. Philosophie de la Francophonie / S. Farandjis // Les cahiers de la Francophonie. - P. : L'Harmattan, 1999. – 150 p.
7. Le Scouarnec F.-P. La Francophonie / F.-P. le Scouarnec. - Quebec: Boreal, 1997. – 120 p.
8. Leger J.-M. La Francophonie: grand dessein, grande ambiguïté / J.-M.Leger. - Quebec, Ville de Lasalle: Editions I-liirtubise, 1987. – 180 p.
9. Tetu M. Qu'est-ce que la Francophonie? / M. Tetu - Paris:Hachette-Edicef, 1997. – 350 p
10. Ахонина В.С. Англо-французское двуязычие в современной Канаде / В.С. Ахонина // США-Канада. Экономика-политика-культура - 2002 - № 11 - С.111-120
11. Гуров Р.Н. Международная организация «Франкофония» как важный внешнеполитический приоритет канадской провинции Квебек / Р.Н. Гуров // Мир и политика. – 2011. – 10 апреля. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mir-politika.ru/230-mezhdunarodnaya-organizaciya-frankofoniya-kak-vazhnyy-vneshnepoliticheskiy-prioritet-kanadskoy-provincii-kvebek.html>
12. Статут ООН. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
13. Шилов В.С. Внешняя политика и партии во Франции (1969 – 1981) / В.С. Шилов. – М.:Наследие, 1994. – 320 с.

Ольга Миткина

КАНАДСКО-КВЕБЕКСКИЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ В ИЗМЕРЕНИИ ФРАНКОФОННОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ ПРОВИНЦИИ

В статье рассмотрены канадско-квебекские взаимоотношения сквозь призму становления франкофонной идентичности в провинции и активного участия ее представителей в развитии франкофонного движения.

Ключевые слова: Канада, Квебек, франкофония, французский язык и культура, международное сотрудничество.

Olga Mitkina

RELATIONS BETWEEN CANADA AND QUEBEC IN THE LIGHT OF PROVINCE'S FRANCOPHONE IDENTITY

The article reveals relations between Canada and Quebec in the light of francophone identity formation in province and shows active participation of Quebec's society in francophone movement development.

Keywords: Canada, Quebec, francophonie, French language and culture, international cooperation.

УДК 327.37(73+477)«2009/2013»

Олена Ващенко

СТРАТЕГІЯ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ США ТА УКРАЇНА (2009 – 2013 рр.)

У статті вказано на головні складові стратегії ядерної безпеки США. Виокремлено напрямки співпраці США та України у сфері ядерної безпеки. Проаналізовано головні здобутки такої взаємодії, зокрема щодо нерозповсюдження ядерних матеріалів. Визначено перспективи взаємовідносин двох держав, передовсім у розвитку ядерної енергетики.

Ключові слова: США, Україна, Б. Обама, стратегія ядерної безпеки, високозбагачений уран, ядерна енергетика.

Серед глобальних проблем сучасності однією з найбільш масштабних та загрозливих є проблема поширення зброї масового знищення, передовсім ядерної, та засобів її доставки. Відтак саме вона є важливою складовою національних зовнішньополітичних стратегій та міжнародної політики й перебуває у фокусі постійної уваги з боку міжнародних інституцій.

У цьому контексті доцільно здійснити аналіз основних елементів стратегії ядерної безпеки найпотужнішого члена ядерного клубу – США, спроектувавши головні її аспекти на двосторонні відносини Вашингтона й Києва протягом 2009 – 2013 рр. Вказаний хронологічний період обрано з огляду на низку принципових кроків як з боку США, так і з боку України у питанні нерозповсюдження ядерних матеріалів. Також потребує дослідження позиція кабінету Б. Обама щодо ядерних викликів сучасності в цілому.

Основоположними документами, котрі визначають та характеризують головні складові стратегії національної безпеки США окресленого періоду є, передовсім, Національні стратегії безпеки та оборони [2; 8], Національна військова стратегія [3], а також знаковими та досить показовими є промови Президента Б. Обама й виступи чиновників Білого Дому.

Аналіз цих документів та практичних кроків Адміністрації Б. Обама дозволяє зробити висновки про послідовність кабінету демократів у зовнішній політиці. Стратегічною метою залишається безпека США й світу, а важливим інструментом на цьому шляху декларується ефективний контроль над ядерною зброєю та ядерними матеріалами. Водночас, передбачається й реформування військової та оборонної політики шляхом посилення й доповнення її програмами невійськових заходів: економічних, політичних, дипломатичних, пропагандистських тощо [2].

Перші виступи Б. Обама у статусі Президента також засвідчують вірність традиційним для зовнішньої політики сучасних США ідеям гегемонізму та месіанства: «Наближається зоря нового американського лідерства. Ті, хто хоче знищити планету, знайте: ми вас розгромимо. Ті, хто прагне миру й безпеки, будьте впевнені: ми вас підтримаємо» [10, с. 20]. При цьому зроблено наголос, що приклад США є переконливим аргументом для обрання демократичного шляху розвитку [4]. Водночас, під час передвиборчих перегонів та в інавгураційній промові нового Президента щодо